

VAN PRAAG

Achter de coulissen van het voetbal

Willem Vissers

Van Praag

Achter de coulissen van het voetbal

INSIDE

© Willem Vissers, 2021

Omslagontwerp: Studio Wesseling

Omslagfoto: Studio Wesseling (naar idee van David Vissers)

Binnenwerk: Crius Group, Hulshout

Fotografie binnenwerk: archief Michael van Praag, Ajax, KNVB

ISBN 978 90 488 5500 1

ISBN 978 90 488 5501 8 (e-book)

NUR 491

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Yvonne en Nicoline

Inhoud

Voorwoord Louis van Gaal	9
Van Praag	13
FIFA (I)	27
Jeugd	45
Cruijff	59
Familie	73
Zaken	81
Ajax (I)	97
Vriend	113
Ajax (II)	123
Huwelijk	151
Ajax (III)	165
Voorzitters	187
KNVB	203
FIFA (II)	231
Muziek	269
Qatar	279
UEFA	291
Epiloog	331
Dankwoord	337

Vragen	340
Tips voor bestuurders	348
Curriculum Vitae	350

Voorwoord Louis van Gaal

‘Zeg Louis, zullen wij even een wandeling maken?’

Het is een vroege morgen in Izmir. En al is het januari, de temperatuur is aangenaam. Ajax is hier, het is net 1991, om na deelname aan een zaalvoetbaltoernooi in Istanbul ook nog een wedstrijd tegen Galatasaray te spelen. Michael van Praag, die nog niet zo lang voorzitter is van Ajax, maar als persoonlijkheid wel al een grote impact heeft, vraagt mij op de van hem bekende vriendelijke manier of ik, voordat we aanschuiven voor het gezamenlijke ontbijt, even een wandeling met hem wil maken... Dat is geen willekeurige, laat staan vrijblijvende vraag. Al ben ik nog niet zo lang als trainer bij de club in dienst, ik weet inmiddels wel dat Michael dat niet zomaar langs zijn neus weg zegt, er schuilt een bedoeling achter, de vraag is met charme geladen maar heeft tegelijkertijd iets indringends, helemaal Michael.

Nee is geen optie en bovendien vind ik zo'n ochtendwandeling helemaal niet verkeerd, zeker niet in de milde temperatuur van Izmir, waar je ook niet elke dag komt. Maar ik ben alert. Ambitieuze als ik ben heb ik mijn zinnen gezet op een loopbaan als hoofdtrainer, ik voel dat ik daar klaar voor ben, maar bij Ajax lijkt die positie niet voor mij weggelegd. Leo Beenhakker is de hoofdtrainer, ik ben één van zijn assistenten. De drang om op eigen benen te staan is groot, en bij een aantal Nederlandse clubs heb ik gesolliciteerd. Tijdens de wandeling in Izmir blijkt Michael van Praag daarvan op de hoogte te zijn en hij spreekt mij daarop aan. Niet verontwaardigd of boos, nee, hij begrijpt mij wel, maar voorziet mij van een advies. "Blijf bij Ajax, Louis," zegt hij en zijn intonatie ontgaat mij niet. "Blijf bij Ajax, want wij (hij bedoelt het bestuur) zien in jou een toekomstig trainer van het eerste elftal, en dat kan sneller gebeuren dan jij nu denkt." De manier waarop Michael dat zegt, is voelbaar méér dan een vage voorspiegeling. Herkende hij mijn ambitie? Het is een boodschap, een duidelijke boodschap, gebracht in de aimabele verpakking die de man zo kenmerkt.

Ik staakte mijn sollicitaties. En inderdaad sneller dan ik, en wellicht zelfs Michael van Praag, had gedacht, werd zijn boodschap bewaarheid. Toen ik negen maanden na de wandeling eenmaal hoofdtrainer van 'mijn' club was, was het logisch dat mijn banden met de voorzitter nog meer werden aangetrokken. Ik leerde de mens Michael beter kennen en moest terugdenken aan de tijd toen zijn vader, de ook indrukwekkende Jaap van

Praag, voorzitter van Ajax was en tijdens de 'onderhandelingen' over mijn eerste profcontractje als voetballer mijn moeder volledig inpakte met zijn charmes. Die kwaliteit had Michael ook: charmant, elegant, maar zonder verlies van inhoud. Indien nodig ook doortastend, rechtlijnig en overtuigd van zijn inzichten.

Het is niet vanzelfsprekend dat een in de aard zakelijke band zich ontplooit tot vriendschap, maar in ons geval gebeurde dat wel. Ik kan volmondig zeggen dat Michael en ik vrienden zijn. Daar is meer dan een wederzijds vertrouwen voor nodig. Op belangrijke momenten in mijn leven heb ik ervaren dat Michael er voor mij was, vaak met een lach, soms met een traan. Meer nog dan als voorzitter of official heb ik hem ervaren als een hulp biedende en beschermende man. Een sprekend bewijs daarvan was de wijze waarop hij mij bij het overlijden van mijn vrouw Fernanda, in 1994, terzijde stond. Die situatie van een kansloos tegen de dood strijdende echtgenote én de waan van de dag van voetbal kon ik eigenlijk niet aan, en Michael nam een deel van de regie krachtdadig ter hand. Charme maakte plaats voor doortastendheid en wijsheid. Hij regelde de uitvaart, bood mij daarmee ruimte. Ik ben hem daar eeuwig dankbaar voor. Ook dat is de echte Michael, los van de charme en elegante uiterlijkheden: doortastend, veelzijdig en wijs, met aandacht en zorg voor de menselijke factor.

Goede wijn behoeft geen krans, zijn loopbaan als rasbestuurder spreekt voor zichzelf. Daarbij is het onvermijdelijk dat er ook weerstanden worden opgeroepen. Ook die zult u, naast de kroniek van de glorieuze momenten, in deze biografie tegenkomen. Wie een hoge boom wordt, weet dat hij veel wind zal vangen. Al ben je beminnelijk, dat wil niet zeggen dat je door iedereen wordt bemind. Michael van Praag is de hoge boom geworden, nationaal en internationaal. Met als gevolg dat hij naast lof en waardering ook de wind van oppositie ving. Maar hij heeft bewezen dat zijn kwaliteit, als bestuurder én als karaktervol mens, te diep geworteld is om zich uit het lood te laten slaan.

“Zeg Michael, zullen we eens...” Ik kan het niet met dezelfde aangeboren charme die Michael bezit zeggen, maar hij is een man met wie ik onveranderd en met groot plezier graag even een wandeling maak. Niet noodzakelijkerwijs om een boodschap uit te wisselen, maar als vrienden onder elkaar.

Louis van Gaal

VAN PRAAG

‘Hij is echt van teflon’

Zij die het meest van hem houden, echtgenote Yvonne en dochter Nicoline, duiden Michael van Praag op verzoek in korte zinnen. Nicoline: ‘Ik lijk heel erg op papa. Als hij ergens binnenkomt, valt het meteen op. Hij is aanwezig, rechte-door-zee. Lekker duidelijk. Hij denkt altijd aan een ander. Bij papa kun je altijd terecht. Iedereen. Het maakt niet uit. Voor alles. Hij houdt ervan mensen te leiden en te helpen.’

Yvonne: ‘Hij is een helper. Hij heeft charisma. Dat vindt hij soms lastig. Hij zegt geregeld tegen me dat mensen op bijeenkomsten hem niet aanspreken, of niet durven aan te spreken, terwijl hij juist heel benaderbaar is. Door de wereld om heen hebben mensen een ander beeld van hem dan wie hij is. Hij staat klaar voor iedereen. Hij gaat de volle honderd procent voor iets, of het nu is om privé iemand te helpen of om het

zakelijk goed te doen. Hij heeft een goed beeld van de wereld en is wars van corruptie, terwijl hij natuurlijk in een wereld zat... ik heb weleens gedacht: je bent als een Don Quichot die tegen windmolens vecht. Hij heeft juist geprobeerd zijn stempel te drukken en dat wordt niet door iedereen gewaardeerd. Dat is lastig. Maar als je kijkt naar de binnenwereld, op kantoor bij de UEFA bijvoorbeeld, daar hebben ze hem juist graag. Omdat hij een verbinder is en omdat ze weten waar hij voor staat. Hij gaat juist niet mee in machtsspelletjes. Je kunt alleen niet in je eentje opboksen tegen al die organen. Maar hij gaat ergens volledig voor.'

Nicoline: 'Dat is niet altijd goed, want hij cijfert zichzelf soms weg. Of hij wordt meegesleurd, en dan tast het zijn stemming aan. Dat heb ikzelf ook, dat je met die energie van een ander zit. Oh, ik zie zoveel van hem in mij terug. Qua uiterlijk ben ik mijn moeder, maar qua innerlijk honderd procent mijn vader. Dat is soms lastig.' Ze lacht: 'Voor mama. Die driftigheid, directheid, mensen willen helpen, niet tegen onrecht kunnen. Humor heb ik gelukkig ook van mijn vader.'

Yvonne: 'Hahaha.'

Zomaar, staccato, een dwarsdoorsnee van Michael van Praag, uitgesproken door zijn geliefden. Van Praag is bekend als bestuurder. Een rasbestuurder misschien. De ene mens wordt geboren als musicus, de andere als leraar of voetballer. 'Mi-

chael van Praag is geboren als bestuurslid,' zegt voormalig topvoetballer Ruud Gullit. 'Hij kon standpunten altijd zo mooi verwoorden.' Met een gulle lach: 'Ik zag hem altijd in het vliegtuig. Daar kwam ik hem het meest tegen. Echt een leuke vent.'

Michael is Michael, zeggen kennissen over Michael van Praag, in de zoektocht naar het karakter van de hoofdpersoon van deze biografie. Alsof ze willen zeggen: Michael van Praag (1947) is een aparte man. Aardig, sympathiek, empathisch. Wie hem niet goed kent, vermoedt arrogantie. Hij is een Ajacied immers, die eens zei dat een Ajacied nooit zijn jasje uittrekt bij een ruzie, en die voorstelde dat Ajax de koninklijke status verdiende als cadeau voor het eeuwfeest.

Een zelfverzekerde man, en anderzijds ook verlegen. Vroeger al helemaal, toen hij als adolescent bewonderend keek naar zijn vriend Johan Crujff, hoe die meisjes inpakte en soms de tweede keus naar hem stuurde. 'Michael had het vaak net niet,' zegt zijn zus Peggy. 'Als iedereen op een zwarte Puch met een hoog stuur reed, kwam hij aanzetten op een witte Puch met een laag stuur.'

'Abe Meijer, in de musical bij het eeuwfeest van Ajax, dát is Michael van Praag,' stelt sportverslaggever en presentator Tom Egbers. In een zelfgeschreven lied speelt Van Praag een Joodse vader met een pasgeboren zoon. Hij hoopt dat het kind furore zal maken bij Ajax. Dat is belangrijker dan een studie. Dat is

dus Van Praag: zingen, muziek maken, afhankelijk zijn aan de Joodse identiteit. Hij is volgens de Joodse wetten geen Jood, hoewel hij het graag had willen zijn. Van Praag mag het graag ontkennen, maar volgens vrienden heeft hij zijn vader Jaap in alles willen overtreffen. Ook die was voorzitter van Ajax, ook die was zakenman. Ook die trouwde meermaals. Zijn vader vier keer, hij zelfs vijf keer.

Van Praag - Achter de coulissen van het voetbal, heet dit boek. Michael van Praag was een belangrijk bestuurder, bij Ajax, bij de KNVB en bij de UEFA. Eind 2019, bij zijn afscheid van de KNVB in de Johan Cruijff Arena, was zelfs voorzitter Gianni Infantino van de FIFA ingevlogen met een privéjet om de loftrumpet over hem te steken en om hem te bedanken. 'Zonder Michael was ik nooit president geweest,' beweerde hij. 'Michael zei in 2014 in Sao Paulo wat wij allemaal dachten.' Infantino doelt op een toespraak waarin Van Praag president Blatter dringend vroeg af te treden in 2015, om de FIFA niet nog meer schade te berokkenen dan al was gebeurd. Infantino: 'Velen vroegen Michael om niet te spreken. Dat deed hij toch.'

Zijn loopbaan als bestuurder begint stormachtig. Als vrijwel onbekende is hij in 1989 opeens voorzitter van Ajax. David Endt, destijds perschef: 'Ik wist helemaal niet dat Jaap ook nog een Michael had. Pamela en Beryl, zijn halfzussen, die kende ik goed. Michael was een verrassing als verschijning. Maar het college met Uri Coronel en Arie van Os manifesteerde zich.

Het was een welkome frisse wind die woei. Michael speelde daarin de hoofdrol, omdat hij van nature graag de leider wil zijn. Dat is een capaciteit. Hij was het boegbeeld. Hij had ook de naam mee. Die refereerde aan Jaap, en die stond voor het gouden Ajax van de jaren zeventig. Het was de wens van het Ajax-volk dat de aanstelling van Michael een omen was voor de terugkeer naar de top. Alleen al door zijn naam behoorde hij bij onze bloedgroep. Hij benutte dat sentiment.'

Frits Barend, sportjournalist: 'Michael heeft met Uri Coronel en Arie van Os de voorwaarden gecreëerd waardoor Ajax kon terugkeren aan de wereldtop.' David Endt: 'Hij was charmant, attent, welbespraakt en doortastend. Hij was ook een toneelspeler, iemand die van de bühne hield. Hij wist het nieuwe elan goed te verpakken en te verkopen, kon luisteren en een ander op zijn gemak stellen. Hij volgde zijn eigen koers. Om zijn ambitie waar te maken, kon hij ook weleens misleiden. Hij kon met de F-side in gesprek gaan, zodat de supporters dachten: eindelijk een luisterend oor. Maar uiteindelijk kwam van sommige beloftes weinig terecht. Door supporters is dat soms als pijnlijk ervaren. Dat was zijn schaduwkant. Daartegenover hing een overweldigende gloed van energie, van sfeer creëren. Kijk hoe hij zijn voeten neerzet, een beetje naar buiten gedraaid. Hij loopt rechtop. Bij de eerste indruk denk je: hier staat iemand met zelfbewustzijn, iemand die de wereld aankan. Dat hoort ook bij Ajax, en dat neigt soms naar arrogantie. Soms is het ook arrogantie. Ik heb met hem vaak gesproken over het

woord arrogantie. Ik vond dat hij dat nooit mocht gebruiken. Vertaal het maar naar zelfbewustzijn. Met het woord arrogantie geef je de ander een wapen in handen om je aan te vallen. Hij weet dat hij die uitstraling van arrogantie soms heeft, al zal hij nooit van zichzelf zeggen dat hij arrogant is.

Een loopbaan als bestuurder in het voetbal is nu voorbij, na ruim 30 jaar. Van Praag zal inderdaad nooit zeggen dat hij arrogant is. Hij kan leven met de betiteling dat hij soms naïef is geweest, in zijn Twittergedrag bijvoorbeeld. Hij noemt zichzelf graag een verbinder. Als 'on-Nederlands' charmant, zo omschrijft secretaris-generaal Gijs de Jong van de KNVB hem. 'Daarom heeft hij het internationaal ook zo goed gedaan. Hij onthoudt van mensen of hun hond overleden is, of hun vrouw ziek is. Je hebt echt contact met hem. Michael heeft oog voor iedereen, zodat iedereen denkt: hé, ik word gezien. Zo zijn wij Nederlanders gemiddeld niet. Wij kijken vooral naar de agenda en naar wat iemand goed of fout doet.'

Van Praag is een echte bestuurder. Hij houdt van het spel, van dineren en van de wandelgangen, van een praatje hier en een arm om een schouder daar. Gijs de Jong: 'Iedereen in het voetbal weet dat deals niet altijd in de vergadering worden gesloten, maar daarbuiten. Michael beheerst dit spel. Door hem snappen we dat bij de KNVB. We moeten ergens zijn. Dat heeft hij telkens aangegeven. Voor het binnenhalen van een toernooi heb je ook de gunfactor nodig. De clubs in Nederland verweten hem

soms dat hij te weinig voor hun belangen opkwam, maar Michael heeft echt veel betekend voor het Nederlandse voetbal, voor Ajax, voor de bouw van de Arena, voor de KNVB en voor de UEFA. En dat terwijl hij helemaal geen echte voetballiefhebber is. Hij vindt voetbal best leuk, maar alles daar omheen is veel interessanter. Hij kan rustig een halve wedstrijd naar zijn telefoon kijken.'

Van Praag is graag een goede gastheer. In maart 2020, kort voor de uitbraak van de coronapandemie, houdt de KNVB een congres in de Beurs van Berlage, met een optreden van illusionist Hans Klok, die Van Praags opvolger Just Spee even wegtovert. Op zo'n avond loopt Van Praag geregeld langs de tafels, of iedereen het naar de zin heeft. Hij staat de hele dag op Schiphol om alle gedelegeerden welkom te heten in Nederland. Hij probeert charmant en empathisch te zijn. Alleen als hij dat nodig acht, wordt hij boos. Echt boos. Dan is hij bikkelhard, zonder aanzien des persoons. Hij pakt als enige Sepp Blatter aan, omdat die volgens hem moet opstappen wanneer de FIFA snel aan populariteit inboet.

Hij kent zijn mindere punten. Zijn gedrag op social media bijvoorbeeld. Hij fabriceert soms niet-begrepen tweets, over een 'indrukwekkend' stadion in Bakoe, terwijl het nog helemaal leeg is. Hij hóúdt gewoon van de aanblik van een leeg stadion – al mist hij dan even de context. Er is in die tijd veel te doen om de finale van de Europa League, omdat supporters van Ar-

senal en Chelsea helemaal naar Azerbeidzjan moeten reizen, voor veel geld. Of hij doet een uitspraak over het jammerlijk verdwijnen van Fortuna Sittard uit het betaald voetbal, terwijl Fortuna nog gewoon bestaat. Die uitspraak noemt hij later een black-out.

Tijdens een top in Istanbul, in het chique Shangri La Hotel, met bestuurders onderuit hangend in luie stoelen in een gouden omgeving, twittert hij dat wij in Nederland niet zo moeten zeuren over de VAR, terwijl de meesten 'hier' niet eens geld hebben voor ballen en voetbalspullen. De wereld valt over hem heen, terwijl zijn bedoeling juist goed is. Want een deel van de wereld moet het inderdaad met weinig doen. Het is begrijpelijk om voor zo'n probleem aandacht te vragen, maar die roep past niet bij de geplaatste foto van onderuitgezakte bestuurders. Directeur Pieter de Waard van Telstar, die geregeld botste met Van Praag, kan hem ook uitvoerig prijzen: 'Heel Nederland rolt dan over hem heen, terwijl hij net als Trump nog meer kolen op het vuur gooit. Het is soms beter een fout te erkennen.'

Op dezelfde dag van de foto uit het Shangri La Hotel, eten de bestuurders bij Salt Bae, de bijnaam van de beroemde kok Nusret Gökçe, waar je een 'gouden' biefstuk kunt eten. Van Praag weet helemaal niet hoe beroemd die kok is met wie iedereen op de foto wil... Hij stuurt een foto naar zijn dochter.

Nicoline reageert: 'Wát... ben jij bij de *salt man*?' Dan denkt Van Praag: toch even een foto posten op social media. Opgeteld bij de foto van eerder die dag, kan hij al vermoeden dat hij nog

meer lieden op de kast zal jagen. Dat doet hij dan expres, omdat in hem soms ook de provocateur schuilt.

Hij is gewoon rechtstreeks, eerlijk en integer. De Waard: 'Michael heeft een goede inborst. Ik vind hem een geweldige vent die je af en toe achter het behang wilt plakken. Andersom had hij dat ook met ons. Ik heb met hem zeer openhartige, warme gesprekken gevoerd over de belangrijke zaken des levens. Geen praatje pot. Dat is dan meer een verbond van vrienden dan van voetbalvrienden. Hij is echt een man van niveau. Zelfs als je vlammende ruzie met hem hebt gehad, kan hij later weer normaal doen. Dat is echt klasse die je niet vaak treft in het voetbal.' Gijs de Jong: 'Toen ik tijdens de bestuurlijke crisis in het gedrang kwam bij de KNVB, waren er weinig mensen die me belden. Maar hij wel. Zo van: dit laat ik niet gebeuren. Dan maakt het niet zoveel uit of hij dat kan waarmaken.' Wanneer Johan Derksen bij een val van de trap zwaar gewond raakt, is Michael van Praag de eerste die hem belt, vertelt Derksens dochter Marieke, terwijl de tv-persoonlijkheid geregeld verbaal uithaalt naar de bestuurder.

Van Praag kan ontzettend boos zijn en zijn kwaadheid snel weer vergeten. Directeur Hans Nijland van FC Groningen belt een keer naar Gijs de Jong, midden in de nacht. Nijland is woedend. Een wedstrijd moet van het programma. De Jong noteert de bezwaren en schrijft een mail aan Van Praag en

directeur betaald voetbal Bert van Oostveen. Een tijd later treffen Van Praag en Nijland elkaar toevallig in München, bij een wedstrijd van Bayern. Van Praag negeert Nijland totaal, nadat hij hem eerst de oren wast over zijn gedrag. De Jong: 'Michael kan heel boos zijn, maar op een gegeven moment is het klaar. Dan gaat hij gewoon naar Nijlands afscheid. Ik houd daar wel van. Hij heeft dat sterk: je moet verder, zonder haatdragend te zijn. Iedereen in het bondsbureau zal hem attent noemen en vriendelijk. Hij koopt een kaartje en gaat kijken bij het amateurkoor van Barbara Nierkens, de assistent van de voorzitter. Dat vindt hij mooi.'

De voormalig directeur van Ajax, Arie van Eijden, zit in de selectiecommissie voor de opvolger van Van Praag als voorzitter van de KNVB. Van Praag komt langs, in de Koninklijke Loge bij Ajax. Van Eijden: 'Michael zei eerst dat we aan een vrouw moesten denken. Daarna aan iemand met een migratieachtergrond. Dat zou goed zijn. Ik zei: laten we gewoon eerst kijken naar kwaliteit. Als die vergelijkbaar is, zien we wel. Hij wil dan de eerste zijn die zoiets brengt. Michael is aardig en charmant. Michael is Michael. Je kunt niet boos op hem worden. Hij is kleurrijk, mede door zijn opvoeding. En hij is kort van memorie, althans als het over details gaat. Hij zegt al gauw: dat weet jij wel. Dat is knap, kunnen delegeren.'

Bert van Oostveen, voormalig directeur van de sectie betaald voetbal van de KNVB: 'We hebben lang en intensief samengewerkt. We waren complementair. Hij heeft dingen die ik niet

kan, en ik heb dingen die hij niet kan. Zonder dat we dat naar elkaar uitspraken, respecteerden we dat. Zonder duidelijke rolverdeling. Hij is een van de laatste der Mohikanen. Hij is, zonder dat hij heel erg op de inhoud zit, in staat om er te staan als het moet. Of dat nu gevoel is, geluk of wat dan ook. Hij weet wanneer hij moet blijven zitten, maar ook wanneer hij moet opstaan. De inhoud en de strategie lagen wat meer op mijn bord, maar hij kon het honderdduizend keer beter verkopen dan ik. Ik heb hem dingen horen verkopen op een manier waarvan ik wist dat het anders in elkaar zat. Zo overtuigend, dat ik het zelf begon te geloven. Hij kan een leugentje verkopen met flair en verve, zodat niemand het in twijfel durft te trekken. Dat is een kwaliteit. Wat ze van Mark Rutte zeggen, geldt ook voor hem. Hij is echt van teflon. Alles valt van hem af. Een voorbeeld: hij was tot op het bot beledigd door John Delaney uit Ierland, bij de verkiezing van het voorzitterschap van de UEFA. Michael nam het op tegen de latere winnaar Aleksander Ceferin. Delaney zei: "I vote for you, Michael," maar de eerste die achter Ceferin aanrende, was Delaney. Dus Michael boos, die relatie stond op scherp. Maar dan neemt hij drie maanden later het vliegtuig naar Dublin voor een ontbijt met Delaney, en dan is alles weer koek en ei. Dat is knap. Hij is realistisch genoeg om te weten hoe de hazen lopen. Hij is ook een overlever. Dat is inherent aan de wereld waarin we zitten.'

David Endt: 'Ik vind het opvallend dat hij prikkelbaarder wordt sinds hij terrein prijsgeeft. Dat hij niet meer de natuurlijke

macht heeft van: oh, dit waait wel over. Er zijn mensen die hem graag zien vallen. Daarvan moet je je bewust zijn. Het mag geen verrassing zijn dat velen op Twitter geen consideratie tonen. In algemene zin heb ik glorieuze jaren met hem meegemaakt en schaduwpunten gezien. Dat hoort bij ieder mens. Alleen: hij staat in het licht, en dan zie je de schaduw sneller.

‘Ijdelheid is ook een onderdeel van zijn persoonlijkheid. Daarmee is hij opgegroeid. Dat is niet per se een negatieve kwalificatie. Zijn rol was om de charmante, innemende, verbindende persoonlijkheid te zijn, maar hij hoorde ook graag dat hij het goed had gedaan. Hij was ook bezig om zichzelf te profileren. Maar als ik alles op een weegschaal leg, is het aandeel van hem en zijn college bij de herrijzenis van Ajax enorm geweest.’

Endt herinnert zich het staafincident, wanneer het bestuur bij Ajax net is aangetreden. Een supporter raakt doelman Franz Wohlfahrt van Austria Wien met een staaf, gegooid vanaf de tribune. De Europese wedstrijd wordt gestaakt. ‘Iedereen voelde: dit gaat helemaal fout. Jan Wouters had de staaf aan de zijkant gegooid. Ik liep weg met die staaf, ook omdat ik dacht: dat is straks erfgoed. In het halletje bij de kleedkamers nam Michael die staaf meteen van me over. Hij liep te bemiddelen, met die staaf. Bijna als een scepter droeg hij die staaf mee. Hij had iets heel directs. Zo van: hé, dit is een belangrijk moment, nu moeten we het juiste doen en zeggen.’

Gijs de Jong: 'In Nederland bestaat veel waardering voor dossierkennis, en minder voor de man of vrouw daarbuiten. Maar die man of vrouw is in het buitenland veel belangrijker dan de kenner van dossiers. Dossierkennis is iets voor Noord- en West-Europa. In België al niet meer. Daar willen ze gewoon gezellig eten. Michael beheerst het spel en begrijpt waar de principiële punten liggen. Als de Bert van Oostveens en Mark Boetekezen (KNVB-jurist) zeggen dat iets niet kan, doet hij dat tóch. Hij toont dan lef en laat hij zich niet tegenhouden. Zolang hij overtuigd is van de juiste weg, gaat hij door. Hij durft, als een van de weinigen, zich ook te mengen in het publieke debat. Ik ben met hem bij de burgemeesters Cohen, Van der Laan en Halsema geweest. Hij kent ze allemaal en zij kennen hem. Hij kan iedereen bellen. Hij kwam overal. Ze noemen hem overal nog president. Hij was immers voorzitter van Ajax en van de KNVB, ten tijde van de tweede en derde plaats op het WK.'